МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК
КРАКІВСЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ХУГОНА КОЛЛАНТАЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ І ТЕХНОЛОГІЙ У ТВАРИННИЦТВІ

«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА, ПЕРЕРОБКИ І ВИКОРИСТАННЯ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

20 листопада 2025 року

Кам'янець-Подільський – 2025

УДК 636:637.1/5.001.73:504
ББК 45/46
С77

Рекомендовано до опублікування вченою радою
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
(протокол № 13 від 27 листопада 2025 року).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

МАЗУР Наталія Петрівна – доктор с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва та переробки продукції тваринництва Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького

НЕДІЛЬСЬКА Уляна Іванівна – кандидат с.-г. наук, доцент, завідувач кафедри екології і загальнобіологічних дисциплін Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ІВАНОВСЬКА Алла Миколаївна – в.о. ректора Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», доктор юридичних наук, професор

ЯСІНЕЦЬКА Ірина Анатоліївна – проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», доктор економічних наук, професор

ДИМЧУК Анатолій Васильович – директор навчально-наукового інституту харчових технологій Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», кандидат с.-г. наук, доцент

ГОРЮК Віктор Васильович – декан факультету ветеринарної медицини і технологій у тваринництві Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», кандидат ветеринарних наук, доцент

КРАЧАН Тетяна Михайлівна – відповідальна з наукової та міжнародної діяльності навчально-наукового інституту харчових технологій Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», кандидат хімічних наук, доцент, завідувач кафедри хімії

ТОКАРЧУК Тетяна Сергіївна – відповідальна за наукову роботу факультету ветеринарної медицини і технологій у тваринництві Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», кандидат с.-г. наук, доцент

Стан та перспективи виробництва, переробки і використання продукції тваринництва: матеріали XII Міжнародної наукової конференції студентської та учнівської молоді, м. Кам'янець-Подільський, 20 листопада 2025 р. / ЗВО «Подільський державний університет»; гол. ред. А.М. Івановської – Кам'янець-Подільський, 2025. – 232 с.

У збірнику подані матеріали XII Міжнародної наукової конференції студентської та учнівської молоді «Стан та перспективи виробництва, переробки і використання продукції тваринництва», яка відбулася 20 листопада 2025 р. у ЗВО "Подільський державний університет" м. Кам'янця-Подільського.

УДК 636:637.1/5.001.73:504
ББК 45/46

Матеріали подані в авторській редакції, відповідальність за достовірність інформації несуть автори публікацій та їхні наукові керівники.

© ННІХТ ЗВО «ПДУ», 2025
© Факультет ВМТТ ЗВО «ПДУ», 2025
© Автори публікацій, 2025

3. www. agrostory.com/ua/info-centre/zivotnovodstvo/novini-z-vropi-blagopoluchchya-kurey-v-topi-prioritetiv/
4. www. agrostory.com/ua/info-centre/zivotnovodstvo/o-vyrashchivanii-boylerov -podrobno/

УДК 636.92:631.115

ЯСТРЕБ Яна здобувач вищої освіти І курсу спеціальності Н2 «Тваринництво»
Херсонський державний аграрно-економічний університет
Науковий керівник – **ВЕДМЕДЕНКО Олена**, кандидат с.-г. наук, доцент
Херсонський державний аграрно-економічний університету,
м. Кропивницький, Україна

КРОЛІВНИЦТВО – ПРИБУТКОВИЙ БІЗНЕС

Вступ. В умовах сучасного пошуку нових можливостей для отримання стабільного доходу дедалі більше людей розглядають сільське господарство як привабливу та відносно безпечну сферу для розвитку малого бізнесу. Особливої уваги заслуговують галузі, що не потребують значних початкових інвестицій, мають швидку окупність і забезпечують конкурентоспроможну продукцію на внутрішньому та зовнішньому ринках. Одним із таких перспективних напрямів є розведення кролів. Кролівництво є динамічною галуззю тваринництва, що забезпечує виробництво високоякісного дієтичного м’яса з низьким вмістом жиру та холестерину, а також цінної сировини для шкіряної, хутрової й вовняної промисловості. Крім того, продукти переробки кролівництва мають широкий спектр використання — від харчової до фармацевтичної галузі. Активний розвиток кролівництва у багатьох країнах світу зумовлений як глобальною нестачею повноцінного тваринного білка у раціоні населення, так і прагненням покращити якість харчування за рахунок екологічно чистих і корисних продуктів. У високорозвинених державах кролівництво посідає важливе місце у системі продовольчої безпеки та розглядається як рентабельна галузь дрібного і середнього агробізнесу. Для України цей напрям має значний потенціал, оскільки поєднує доступність технологій, високу продуктивність тварин, можливість використання місцевих кормових ресурсів і відносно невисоку собівартість продукції. Розвиток кролівництва може стати дієвим інструментом підвищення зайнятості сільського населення, зміцнення продовольчої безпеки та диверсифікації аграрного виробництва [1].

Основна частина. Кролі мають виняткові біологічні особливості, що робить їх надзвичайно привабливими для розведення. Серед основних переваг кролівництва – висока репродуктивна здатність: одна кролематка за один окріл приносить 5–7 кроленят, через 2–5 днів після окролу самка знову готова до запліднення, тобто одночасно вигодовує одне потомство і виношує наступне. За рік вона здатна дати щонайменше 6 окролів, що дорівнює приблизно 30 кроленятам, а це – близько 70 кг м’яса [2]. Крім того, кроляче м’ясо має високу

біологічну цінність: до 90% білка легко засвоюється людським організмом. Кролівництво також вирізняється швидкою окупністю, високою рентабельністю, широкими можливостями для бізнесу та корисністю кінцевої продукції – м'яса, шкіри, хутра і вовни [3]. Породи кролів поділяють за напрямами продуктивності на м'ясні, хутрові та пухові. Найбільш рентабельним у сучасному кролівництві є м'ясний напрям, що забезпечує високу швидкість росту молодняку, ефективне використання кормів і стабільний попит на дієтичну продукцію.

Для підтримання здоров'я тварин і досягнення високих виробничих показників необхідно дотримуватися оптимальних умов утримання. Температура в кролівниках має залишатися в межах 15–20 °C, що запобігає перегріванню або переохолодженню тварин. Важливим чинником є якісна вентиляція приміщення або регулярне його провітрювання, адже накопичення вологи та аміаку може призвести до респіраторних захворювань. Рівень вологості повинен бути помірним, без проявів сирості. Крім того, необхідно забезпечити достатній простір для активного руху тварин, що позитивно впливає на їхній обмін речовин і загальний тонус організму. Постійний доступ до чистої питної води є обов'язковою умовою для підтримання фізіологічних функцій і стабільного приросту живої маси [4].

В Україні фермери використовують два основні методи утримання кролів – у ямах та у вольєрах. Кожен із них має свої переваги та недоліки, що зумовлює вибір способу залежно від виробничих цілей і масштабів господарства. Утримання кролів у ямах дає змогу суттєво знизити витрати на будівництво та облаштування приміщень. Такий спосіб створює умови, максимально наближені до природного середовища існування тварин, що сприяє їхній активній репродуктивній поведінці, міцнішому імунітету та кращій адаптації до зовнішніх чинників. Однак цей метод має і низку істотних недоліків: зростає ризик поширення паразитарних захворювань і бактеріальних інфекцій, ускладнюється індивідуальний контроль за станом тварин, ведення обліку та проведення ветеринарних заходів. Крім того, підтримання належних санітарно-гігієнічних умов у ямах є складним, що може негативно вплинути на якість продукції та загальну продуктивність поголів'я [5].

Натомість утримання кролів у вольєрах забезпечує вищий рівень контролю за станом здоров'я тварин, їхньою поведінкою та процесом розмноження. Такий метод значно полегшує організацію годівлі, прибирання та проведення ветеринарно-профілактичних заходів, що сприяє зниженню ризику захворюваності та підвищенню загальної продуктивності стада. Крім того, вольєрна система дозволяє здійснювати селекційний добір і контроль за якістю отримуваної продукції. Разом із тим, утримання у вольєрах потребує більших фінансових витрат на облаштування території, придбання обладнання та підтримання мікроклімату. До того ж, цей спосіб є менш природним для тварин, що може впливати на їхню поведінкову активність і репродуктивні показники за відсутності належного збагачення середовища [4].

На початковому етапі організації кролівничого бізнесу важливо розробити реалістичний бізнес-план, який передбачає не лише технологічні

етапи виробництва, а й ефективні шляхи збуту готової продукції. Продумана система реалізації є ключовою умовою стабільного прибутку та рентабельності господарства. Для початківців доцільно орієнтуватися на оптову реалізацію м'яса кролів, що забезпечує швидкий обіг коштів і зменшує витрати на логістику. Основними каналами збуту можуть бути: співпраця з невеликими продуктовими магазинами, фермерськими крамницями чи торговими базами; постачання м'яса до закладів громадського харчування (кафе, ресторанів, їдалень); продаж через онлайн-платформи та соціальні мережі, що дозволяє охопити ширшу аудиторію споживачів; за наявності достатнього стартового капіталу – відкриття власної торгової точки або оренда місця на ринку для самостійної реалізації продукції. Раціонально спланований збут сприяє підвищенню конкурентоспроможності фермерського господарства, формуванню постійної клієнтської бази та зміцненню позицій на локальному ринку [6].

Висновки. Кролівництво в Україні має значний потенціал розвитку як прибутковий, доступний і швидкоокупний вид підприємницької діяльності, особливо для початківців у аграрному секторі. Успішність цього напряму значною мірою визначається раціональним вибором порід, дотриманням технологічних і санітарно-гігієнічних норм утримання, забезпеченням збалансованої годівлі та належних умов мікроклімату. Важливою складовою економічної ефективності є також продумана стратегія збуту продукції, орієнтована на попит локальних ринків, закладів громадського харчування та кінцевого споживача.

За умови грамотного менеджменту, належної ветеринарної підтримки та адаптації до сучасних ринкових вимог кролівництво може стати стабільним джерелом доходу для фермерів і дрібних підприємців, сприяючи розвитку малого бізнесу, продовольчої безпеки країни та розширенню експорту продукції тваринництва. Перспективність цієї галузі підтверджується зростанням попиту на дієтичне м'ясо та хутрову сировину, що відкриває широкі можливості для інвестицій та інновацій у виробництво.

Список використаних джерел

1. Продуктивність та забійні показники кролів за дії кормової добавки субалін. реферат. А.С. Гончарук. Вінниця. 2020. С 6. URL: https://socrates.vsau.org/b04213/html/cards/getfile.php/27116.pdf (дата звернення 30.10.2025).

2. Розведення кролів як бізнес. URL: https://avamarket.com.ua/porady-expertiv/kroly/rozvedennya-krolv-yak-bznes (дата звернення 30.10.2025).

3. Інтернет-ресурс Земляк. URL: https://zemliak.com/biznes/1515-yak-zarobiti-na-krolyah (дата звернення 30.10.2025).

4. Розведення кролів як бізнес у 2025 році. URL: https://agroapp.com.ua/uk/blog/rozvedennya-kroliv-yak-biznes/ (дата звернення 30.10.2025).

5. Утримання кролів у ямах: як створити підходящі умови. URL: https://welcometoua.net/utrymannya-kroliv-u-yamah/ (дата звернення 30.10.2025).

6. Вирощування кроликів як бізнес: що потрібно знати перед відкриттям власної справи. URL: https://ain.ua/2023/01/14/vyroshhuvannya-krolykiv-yak-biznes-shho-potribno-znaty-pered-vidkryttyam-vlasnoyi-spravy/ (дата звернення 30.10.2025).

UDC 639.2/.3

KAZYDUB Vladyslav, KOTIY Dmytro, Second year master's students of specialty 207 «Aquatic bioresources and aquaculture»
Scientific supervisor – **TKACHUK Volodymyr**, Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor
Polissya National University
Zhytomyr, Ukraine

FEATURES OF GROWING AND PROCESSING CRUSTACEANS

Relevance of research. Crustaceans (river crayfish, shrimp, crabs) are valuable aquaculture species due to their high market value, special gastronomic properties and steadily growing demand. In global practice, their cultivation is considered a promising direction, combining high biological productivity, the relative unpretentiousness of certain species, and the possibility of using environmentally friendly technologies. For effective management of this area, it is necessary to take into account the specific biological and ecological requirements of crustaceans, the characteristics of their reproduction, growth and fattening, as well as the technological aspects of catching and processing products [1, 2].

Purpose and methodology of research. The aim of our research was to characterize and evaluate the peculiarities of crustacean farming and processing. We used generally accepted research methods in our studies.

Research results and their discussion. Modern farming techniques include pond methods, basin systems, and intensive recirculation systems (RAS). Pond aquaculture is the most common in Ukraine due to the availability of water bodies, ease of management, and low cost. Both natural and artificial ponds with a depth of 1.2-2 m, a muddy-sandy bottom, vegetation and hiding places are used for crayfish farming. Population control is an important factor, as excessive stocking density increases stress and the risk of cannibalism. Basin methods and recirculation systems allow for intensive shrimp and crayfish farming with high productivity, controlled water parameters and minimized disease risk. Such facilities allow for several farming cycles per year, which significantly increases economic efficiency. The use of balanced feed, automatic feeders and water quality monitoring systems ensures stable growth rates [3, 4].

The harvesting of crustaceans has certain seasonal characteristics. For river crayfish, the best period is late summer and autumn, when they reach marketable sizes and have a full shell. Shrimps are harvested depending on the cultivation cycle: